

Diane & Bernie Lierow

Met Kay West

*Het meisje dat
uit het duister kwam*



Voorwoord

Vijf minuten voor de aankomst van de schoolbus die mijn kinderen vervoert over een golvende, kronkelige, smalle tweebaansweg van een kleine vijf kilometer lang, loop ik met een troep opgewonden, keffende honden van onze negentig jaar oude boerderij in Tennessee over de lange oprit naar het hek aan de weg. De bus komt hordend tot stilstand, de deur gaat piepend open, en daar staat onze twaalf jaar oude dochter Dani, klaar om uit te stappen. Ze kijkt vluchtig naar de treetjes, maar glijdt dan op haar achterste over de gladde, metalen leuning naar beneden. Ik vang haar in mijn armen op en ze glimlacht, en nadat haar oudere broer William het hek achter ons heeft gesloten, lopen we samen terug naar het huis, tussen de tientallen kippen door die zich voor hun ren op de leeggepikte grond hebben verzameld als duiven op een plein in Italië.

Dani opent de achterdeur, laat haar rugzak op de vloer in het voorhalletje vallen en aait de binnenhonden over hun kop. Ze glimlacht als Williams papegaai een groet krijst, en na een toiletbezoek loopt ze naar de keuken voor een snack, om na een lange schooldag haar energie aan te vullen. Terwijl de kat om haar benen heen draait, trekt Dani de deur van de koelkast open en laat haar blik over de inhoud gaan. Als ze niets ziet wat haar bekoort, haalt ze een pakje pindakaascrackers uit de bijkeuken. Ze pakt een plastic beker uit de kast, draait zich om naar de gootsteen en vult haar beker on-

der de kraan. Dan gaat ze aan de tafel zitten en zet haar tanden in haar snack. Het is een naschools ritueel dat op dat tijdstip in precies dezelfde volgorde in miljoenen huishoudens in het hele land wordt uitgevoerd.

Nadat de kinderen hun snack ophebben, gaan we naar de schuur om een kijkje te nemen bij onze zich immer voortplantende kudde geiten. Terwijl William en ik aan de slag gaan met de dagelijkse klus van voer en schoon water neerzetten voor de geiten op het erf, gaat Dani de schuur in om in het deel van de schuur dat als kraamkamer dienstdoet te kijken of alles goed gaat met de nieuwe mama's en hun kleintjes.

Als we hiermee klaar zijn, gaan we naar het huis terug. De kinderen installeren zich in de keuken met hun huiswerk terwijl ik het eten klaarmaak. Als Bernie thuiskomt van zijn werk, maakt hij Williams haar in de war, kietelt Dani tot ze het uitgiert van de pret en gaat dan snel onder de douche voordat we aan tafel gaan. Na het avondeten, als het nog licht is, gaat Bernie met de kinderen tikkertje spelen op het erf – hij is zelf nog een groot kind – en loopt hij naar het achterste weiland om een kijkje te nemen bij onze vier miniatuurpaardjes. In bad, pyjama's aan, verhaaltje voor het slapengaan, bidden, welterustenzoentjes, licht uit, en dan liggen de kinderen eindelijk in bed. Bernie en ik zijgen neer op de bank in de tv-kamer, praten de dag door, kijken naar het nieuws – als het ons lukt om zo lang wakker te blijven – en gaan nog even kijken bij William en Dani voor we zelf ook ons bed opzoeken. De volgende ochtend om vijf uur gaat de wekker en beginnen we weer van voren af aan.

Het is de dagelijkse routine en doodgewoon.

Maar in ons gezin is zelfs de routine onvoorspelbaar, het gewone ongewoon, en de meest alledaagse taken zijn een mijlpaalprestatie voor onze prachtdochter met haar bruine ogen, blonde paardenstaart en lange benen.

Toen Bernie en ik Dani voor het eerst zagen in de klas voor bijzonder onderwijs van een basisschool in Land O'Lakes, Florida,

was ze net acht. Ze kwijlde, haar tong stak uit haar mondhoek, haar hoofd hing schuin naar een kant, ze droeg een luier en ze dronk uit een tuitbeker die aan een tafelpoot was vastgebonden zodat die niet zou weggrollen als ze hem liet vallen of ermee ging gooien. Ze beet zich in haar armen en handen, trok zich aan de haren en sloeg met haar vuisten tegen de zijkant van haar hoofd. Ze maakte geen oog-contact, liet zich niet met anderen in en wilde niet aangeraakt worden. Ze glimlachte niet, lachte niet en sprak niet. Wel beschikte ze over een repertoire indrukwekkende geluiden: een aangehouden brommend keelgeluid, een scheller jammerend geluid, af en toe een snerpende kreet en een herhaald, doordringend loeiend geluid dat zo sterk op een ambulancesirene leek dat het Bernie de opmerking ontlokte dat ze in een noodgeval haar eigen sirene kon zijn.

Ze was onder de zorg van de kinderbescherming gekomen toen ze een maand of vijftien eerder uit het Tampa General Hospital was ontslagen, waar ze vier weken had gelegen nadat ze was weggehaald uit het vervallen krot waar ze met haar moeder en twee volwassen stiefbroers woonde. Ze had dag en nacht als een dier in een piepklein, smerig, donker kamertje opgesloten gezeten, alleen en op haar luier na bloot, zonder dekens op een van kakkerlakken vergeven, vieze, kale matras. Ze werd met tussenpozen gevoed met vast voedsel uit blik en werd af en toe gewassen, maar ze was nooit vastgehouden en nooit gezoend. Niemand had ooit tegen haar gepraat, ze was nooit voorgelezen, er was nooit voor haar gezongen en er was nooit met haar gespeeld. Niemand had haar ooit mee naar buiten genomen om het zonlicht op haar gezicht te voelen. Ze was bijna zeven jaar oud en was nooit bij een dokter of een tandarts geweest, was nooit ingeënt en nooit naar school geweest. Ze zat onder de insectenbeten. Haar armen waren net stokjes, haar ribben waren duidelijk zichtbaar onder haar bleke huid en haar hoofd krioelde van de luizen onder het samengeklitte, smerige haar.

Maar op die dag in die klas wisten Bernie en ik niets van dit alles. Het enige wat we wisten was dat we ons zo sterk tot dit kleine meisje

aangetrokken hadden gevoeld toen we haar foto zagen in de reeks foto's van kinderen die beschikbaar waren voor adoptie, dat we haar niet uit onze gedachten hadden kunnen zetten. Het agentschap had ons gezegd dat we onszelf een gunst zouden bewijzen als we een ander kind uitkozen. De maatschappelijk werkster onder wier zorg Dani viel, had nadrukkelijk geopperd om voor we verder gingen de film *Nell* te bekijken met in de hoofdrol Jodie Foster als een in het wild levend kind dat in de dichte bossen van North Carolina was aangetroffen. Ze sprak een taal die niemand verstond en haalde uit naar iedereen die probeerde bij haar in de buurt te komen. We bekeken de film met William en met Paul, een van onze oudere zoons. Op een gegeven moment, toen we allemaal volledig opgingen in het verhaal, vroeg Paul: 'Zijn jullie gek of zo?' Toen de film afgelopen was, keken Bernie en ik elkaar aan en, zoals zo dikwijls, lazen we elkaars gedachten.

We wisten allebei dat we dit kleine meisje, wier beeld zich al in ons hart, onze geest en onze ziel had vastgezet, moesten leren kennen. De band die we met haar voelden nog voor we haar in levenden lijve hadden gezien, was zo krachtig dat we er geen moment aan twijfelden. Het was alsof we haar al kenden, en hoewel we niet wisten wat ons te wachten stond, konden we niet anders dan ons hart volgen.

Zo gek als het klonk, ergens in ons achterhoofd geloofden Bernie en ik dat als deze onverklaarbare, mysterieuze roep zo onmiskenbaar was, ze misschien altijd al op ons had gewacht.

1

Het zaadje wordt geplant

De eerste keer dat ik adoptie bij Bernie opperde was ongeveer drie jaar nadat we waren getrouwd. We woonden nog in Tennessee, waar we een groot, oud huis opknapten waarvan we het gevoel hadden gehad dat we het gewoon móésten kopen. We gingen overdag naar ons werk en werkten 's avonds en in het weekend aan ons huis. Ik had geen specifiek kind in gedachten of zelfs een geslacht of een leeftijd. Ik wilde gewoon zien hoe hij zou reageren. Bernies reactie was niet bepaald enthousiast, dus liet ik het idee voorlopig varen.

De volgende keer dat ik het ter sprake bracht, was nadat we naar Florida waren verhuisd en in ons eerste huis daar woonden. Willie, onze jongste, zat nog niet op school, en Paul en Steven woonden nog bij ons. Maar van de vijf kinderen woonden er nog maar drie thuis en het idee was bij mij ver genoeg naar de voorgrond gekomen om het nog eens op Bernie los te laten. Volgens mij deed ik het langs mijn neus weg, zo van: 'Hoe was je dag, wat wil je eten, kun je straks met Steven even een nieuwe zwembroek gaan kopen, heb je nog eens nagedacht over een kind adopteren?'

Als ik het me goed herinner, antwoordde hij: 'Goed. Ik kan iets op de barbecue gooien. Oké. Nee.'

Dus liet ik het daar weer bij. Hoewel Bernie niet voor mij onderdeel was waar het ging om zwerfhonden in huis halen en vervallen hui-

zen kopen, vereiste een kind heel wat meer dan een aai over de kop of een frisse laag verf.

Zolang als ik me kan herinneren was adoptie voor mij als een roeping. Als enig kind verlangde ik naar broertjes en zusjes en een grote, drukke familie zoals ik op televisie zag. Toen ik werd geboren waren mijn ouders een stuk ouder dan de meeste ouders in die tijd. Mijn vader was begin vijftig en mijn moeder tweeënveertig. Ik was hun vierde kind, maar de andere waren aan wiegendood gestorven. Dat kwam ik pas later te weten, alhoewel het zelfs toen geen onderwerp was waarover mijn ouders spraken. Ik herinner me dat ik heb gezegd dat ik graag een broertje of zusje wilde en dat ze adoptie hebben overwogen, maar in die tijd werden ze als te oud beschouwd.

Mijn moeder moet door een hel zijn gegaan toen de ene na de andere baby stierf. Eén baby verliezen is al een drama, maar drie? Het is voor mij onvoorstelbaar. Ik heb een keer dagenlang zitten huilen over het verlies van een pasgeboren geitje. Misschien had haar verdriet haar dermate uitgeput dat ze zichzelf niet toestond om ook maar iets te voelen of gehecht te raken aan een kleintje nadat ze er drie had verloren. Onze relatie was altijd afstandelijk en kil. Mijn moeder was allesbehalve warm en ik hunkerde naar een knuffel, een streling over mijn rug, een aai over mijn bol. Ze voorzag me van alle basisbehoeften: eten, onderdak, kleding, medische zorg en onderwijs, maar ze kon zichzelf er nooit toe brengen om me te zeggen of te tonen dat ze van me hield. Mijn vader was anders. Ik was zijn kleine meid en ik zocht zo vaak mogelijk zijn gezelschap op.

Moeder had voor zover ik wist geen vriendinnen. Ze had jarenlang bij General Motors gewerkt, op de boekhouding, maar had ontslag genomen toen ik werd geboren. Ze ging niet met haar familie om. Hoewel ze vlakbij woonden, zag ik nooit familieleden, behalve wanneer mijn oma en opa me voor het weekend kwamen halen om een uitstapje te maken. Een familielid van ons had een paardenfokkerij en bij hem en zijn gezin op bezoek gaan, was voor

mij het mooiste wat er was. Ik was dol op de paarden en het familiegevoel en vond het heerlijk om van huis weg te zijn, waar het zo stil en doods was als in een graftombe.

Mijn vader werkte ook bij GM. In die tijd werkte iedereen in Michigan in de auto-industrie. Hij begon aan de lopende band maar kreeg op een gegeven moment werk waarvoor hij in een pak moest verschijnen. Hij had een hekel aan een pak dragen en vroeg of hij teruggeplaatst kon worden naar de lopende band. Ze benoemden hem tot voorman, wat voor hem ook eigenlijk niet had gehoeven, maar het was in elk geval beter dan een kantoorbaantje.

We woonden aan een meer, en bijna al onze burens waren gepensioneerd. Er woonden geen kinderen in de buurt. Ik groeide min of meer op als een miniatuurvolwassene doordat ik altijd met volwassenen omging.

Toen ik klein was fokte mijn vader beagles en zij waren mijn enige en beste vriendjes. Ik vond het heerlijk om met ze te spelen en liet ze over me heen lopen en mijn gezicht likken. Omstreeks de tijd dat ik voor het eerst naar school ging, kreeg ik last van allergieën en omdat mijn ouders dachten dat de honden daarvan de oorzaak waren, moesten ze weg. Ik probeerde ze ervan te overtuigen dat het misschien iets met school te maken had, maar mijn moeder trapte er niet in. Ik was er kapot van. Ik had het gevoel dat het mijn schuld was, en zonder de honden was ik verschrikkelijk eenzaam.

Het huwelijk van mijn ouders was geen toonbeeld van een gelukkige, gezonde relatie. Ze hadden ieder hun eigen leven. Mijn vader was verzot op jagen, vissen, in de tuin werken en dieren. Mijn moeder was huisvrouw. Ik weet eigenlijk niet wat zij leuk vond of wat ze eigenlijk de hele dag deed. Hoe smerig kan een huis worden als er maar drie mensen – en geen dieren – wonen? Hoeveel tijd heb je nodig om voor drie mensen een maaltijd klaar te maken?

Mijn ouders gingen nooit samen uit. Ze dronken allebei, maar zelfs dat nooit samen. Mijn vader dronk buitenshuis en met zijn kameraden en mijn moeder dronk stiekem in haar eentje thuis.

Op school was ik goed in alles, behalve in wiskunde. Ik zat altijd te lezen. Volgens mij deden veel kinderen dat, dat wil zeggen voordat er computers waren. Ik hield zo veel van dieren dat ik dierenarts wilde worden, maar mijn moeder praatte me dat uit mijn hoofd vanwege mijn allergieën en mijn moeite met wiskunde.

Toen ik achttien was, vlak voor het eind van de middelbare school, overleed mijn vader na een hartoperatie. Hij lag in een ziekenhuis in Arizona en mijn moeder was niet met hem mee gegaan, wat genoeg zegt over hun huwelijk en het soort persoon dat mijn moeder was. Hij lag in een ziekenhuiskamer kilometers ver bij ons vandaan toen hij stierf. Ik had die avond nog met hem getelefoneerd, wat de schok voor mij des te groter maakte toen in het holst van de nacht het telefoontje kwam. Zijn lichaam werd voor de begrafenis teruggevlogen. Ik was er kapot van en kon nergens terecht voor troost, zeker niet bij mijn moeder. De begrafenis, mijn diploma-uitreiking, alles ging in een waas aan me voorbij. Ik kan me er nauwelijks iets van herinneren.

Toen waren we nog maar met zijn tweeën, mijn moeder en ik, en we waren net vreemden van elkaar. Zij las tijdschriften en keek soaps. Ik wilde alleen maar weg.

Ik had wat collegegeld bij elkaar verdiend en was van plan om naar een staatschool te gaan, maar mijn moeder zei dat ik niet weg mocht, dat ik thuis moest blijven wonen, bij haar, dat ik me moest laten inschrijven bij de gemeentelijke hogeschool voor de opleiding tot mondhygiëniste. Die opleiding duurde twee jaar, en ik vermoed dat ze ervan uitging dat aangezien niemand meer dan tweeëndertig tanden en kiezen kon hebben, ik het rekenwerk wel aan zou kunnen.

Ik had nooit de wens te kennen gegeven mondhygiëniste te worden en ik begrijp niet hoe mijn moeder op dat idee kwam, maar ik was een volgzaam kind. Ik zette nooit vraagtekens bij dingen die volgens mijn ouders geschikt voor me waren. In plaats daarvan nam ik de passief-agressieve weg: twee weken voor het eind van de

opleiding ben ik ermee gestopt. Ik kon me eenvoudigweg niet heen zetten over mijn walging om mijn handen in iemands mond te steken – zonder handschoenen, wat in die tijd nog heel normaal was. Ik heb er geen enkel probleem mee om mijn hand in de bek van een hond of een paard te steken – en zelfs in ergere delen van een dierenlichaam – maar ik vond het afschuwelijk om mijn vingers in de mond van een mens te stoppen. Mijn briljante loopbaan als mondhygiëniste was voorbij nog voor die was begonnen.

Ik had geen plan B, behalve weggaan bij mijn moeder, dus maakte ik de klassieke sprong van de wal in de sloot en trouwde met mijn vriendje van de middelbare school. Hij was na school het leger in gegaan, en na onze eenvoudige huwelijksceremonie verhuisde ik naar Hawaï, waar hij gestationeerd was. Hawaï is in het echt nog mooier dan op foto's, maar dat geldt niet voor het deel van Hawaï waar wij woonden. We huurden een sjofel flatje in een vervallen complex tussen een heleboel jonge militaire paartjes, luidruchtige feesten en kakkerlakken. Ik had geen auto, waardoor het zelfs moeilijk was om werk te zoeken.

Het flatje was armoedig en mijn huwelijk ook niet bepaald paradisijselijk. Mijn man was gesloten, hij werkte vreemde uren en we waren altijd blut. Ik was zo naïef dat het me maanden kostte voordat ik doorhad dat hij aan de drugs was, en behoorlijk ook, en ik hem daarop aansprak. Ik ben altijd fel antidrugs geweest en ik zei dat hij ermee moest ophouden. Hij weigerde, dus kocht ik met een deel van mijn spaargeld een ticket en ging terug naar Michigan in de hoop dat hij daardoor de drugs zou laten staan. Toen dat totaal geen effect leek te hebben, vroeg ik echtscheiding aan en was ik weer terug bij af, bij mijn moeder.

Ik kreeg werk in het winkelcentrum en een tweede baantje als oppasser op de speelplaats van de basisschool waar ik zelf op had gezeten. Ik had het gevoel dat ik in een boemeltrein zat die nergens heen ging. Ik wist niet wat ik eigenlijk wilde doen, behalve het huis van mijn moeder weer ontvluchten. Met mijn twee slecht betaalde

baantjes verdiende ik niet genoeg, dus trouwde ik opnieuw – met de getuige van mijn man bij mijn eerste huwelijk.

Paul en ik kenden elkaar al vanaf de basisschool en onze relatie was gemakkelijk en vertrouwd. We trouwden in het gemeentehuis, een burgerlijk huwelijk, zo gepiept, en ik verhuisde naar zijn woonwagen op een woonwagenkamp. Binnen een maand was ik zwanger. Ik was tweeëntwintig en wist dat mijn leven voorgoed veranderd was: niet meer uitslapen, geen spontane uitjes meer naar een restaurant of de bioscoop, geen weekendjes naar het meer. Ik moest me verantwoordelijk gedragen.

Kort na de geboorte van Paul jr. ging ik weer aan het werk, vastbesloten dat mijn kinderen niet in een woonwagen zouden opgroeien. Mijn moeder bood aan om op de baby te passen als wij naar ons werk waren. Ik werkte toen als verkoopster in een meubelzaak, werd vervolgens woninginrichtingadviseur en werkte me uiteindelijk omhoog tot inkoper. Ik mocht naar New York om in te kopen en dat vond ik geweldig. Het was opwindend om in de stad zelfstandig aan het werk te zijn. Maar toen raakte ik in verwachting van Steven en besloot ik om mijn fulltimebaan op te geven zodat ik thuis kon blijven bij mijn kinderen. Paul sr. had inmiddels zijn aannemerspapieren en verdiende goed. We kochten een kleine boerderij en hadden twee pony's, wat kippen en konijnen. Dat was het begin van mijn gewoonte om dieren om me heen te verzamelen.

We hadden niet het specifieke idee om naar Tennessee te verhuizen; we wisten alleen dat we ergens heen wilden waar het warmer was dan in Michigan. De winters daar waren echt verschrikkelijk. Het weer had invloed op Pauls werk, en de jongens werden ouder en wilden meer buiten spelen. Dat is niet echt leuk als het vriest!

Paul dacht aan North of South Carolina, maar hij had in Nashville op een technische school gezeten en die streek was hem ook goed bevallen. We zetten ons huis dus te koop en gingen eerst een kijkje nemen in Nashville met het idee om daarna door te reizen naar North en South Carolina. We hadden een makelaar gebeld

in Midden-Tennessee omdat we wilden zien hoe de kleine boerderijen daar eruitzagen. Hij vertelde ons dat er in een plaats die Lebanon heette verscheidene boerderijen te koop stonden die aan onze criteria voldeden. We dachten dat hij ons voor de gek hield. Lebanon, Tennessee? Hij liet ons enkele percelen zien, maar die stonden ons niet aan en we wilden al naar het oosten doorrijden, toen hij ons overhaalde om te blijven en ons uitnodigde om bij zijn vrouw en hem te komen eten. Terwijl we aan tafel zaten, ging hij naar de buurman verderop en overreedde hem om zijn boerderij te verkopen. De man was een buitengewoon bekwaam verkoper. We gingen de boerderij bekijken en kochten die.

Toen we ons in Tennessee vestigden, was Paul bijna zes en Steven twee. Ik bleef thuis bij de kinderen en Paul sr. werkte in de bouw. We hielden weer konijnen en kippen en kochten onze eerste geit. Ik was niet de dierenarts die ik als kind had willen worden, maar ik had wel de dieren waar ik zo dol op was.

Het was een goed leven, dat dacht ik tenminste, maar Paul was altijd aan het werk en er waren dingen die hij voor me achterhield. We groeiden al snel uit elkaar. Uiteindelijk vertrok hij, en toen Steven vier was en Paul nog geen acht, zijn we gescheiden. Paul sr. maakte in die tijd een soort tweede jeugd door, en de last van twee jongens grootbrengen op die boerderij rustte op mijn schouders. Ik redde het financieel net dankzij de alimentatie, de verkoop van eieren en geiten, en door te eten wat we zelf fokten en teelden. We hadden een reusachtige appelboomgaard, dus we aten nogal wat appels: appelmuffins, appelmoes, gestoofde appels, appeltaart en gebakken appels. Het is verbazingwekkend dat we daarna ooit nog een appel door onze keel kregen.

Er was zo veel te doen met al die dieren dat de jongens moesten helpen, dat kon niet anders. Ze werden kleine mannen en waren voor hun leeftijd erg verantwoordelijk. Kabel-tv konden we ons niet veroorloven, maar dat deed er niet toe. De dieren waren ons amusement – we konden uren naar ze kijken als ze speelden en we

lachten om de bokkensprongen van de geiten. Ze waren ook ons werk, ons levensonderhoud, en de jongens leerden er veel van. Paul en Steven zagen dieren geboren worden en de moederdieren voor ze zorgen. Ze zagen waar het eten vandaan kwam – niet uit de winkel of een fastfoodrestaurant, maar uit de aarde. Ze begrepen dat een hamburger van een koe komt, hotdogs van een varken, gebraden kip van een kip die als ei was begonnen en die twee dagen eerder misschien nog op het erf had lopen scharrelen. We kenden geen luxe. Het was zwaar werk, maar in mijn herinnering was het een gelukkige tijd. We hadden een hechte band.

Bernie en ik vinden het verwonderlijk dat onze levens zo synchroon liepen voordat we elkaar leerden kennen. Ook hij was enig kind, al had hij wel meer familieleden om zich heen gehad, en ik geloof niet dat hij zo eenzaam en geïsoleerd was als ik. We waren allebei degelijke middenklasse, onze ouders waren harde werkers en nogal streng. Een pak voor de broek was toentertijd een goedgekeurde vorm van straf en dr. Spock werd nog steeds door veel mensen beschouwd als wel heel erg vooruitstrevend, vooral door Bernies ouders, die geboren en getogen waren in Duitsland. Ook Bernie was in Duitsland geboren, maar hij en zijn familie verhuisden naar Amerika vóór zijn derde verjaardag. Ze belandden in Noord-Hollywood, Californië, wat totaal niet lijkt op het Hollywood dat iedereen van de film kent.

Zijn vader werkte als timmerman; hij was eigen baas. Zijn moeder was schade-expert voor een verzekeringsmaatschappij tot het bedrijf van zijn vader groter werd en ze de leiding nam op het kantoor. Zijn vader wilde niet dat er thuis Duits werd gesproken omdat hij wilde dat Bernie goed Engels leerde. Hij zorgde er ook voor dat Bernie het timmermansambacht leerde door hem toe te laten kijken en hem mee te laten werken. 's Zomers leende Bernies vader hem uit aan onderaannemers, zodat hij ook het loodgietersvak en elektrawerk leerde. Hij wilde gaan studeren, maar zijn vader leed aan artritis en Bernie was zijn steun en toeverlaat. Het zat niet in

hun cultuur om zich tegen hun ouders te verzetten, dus deed hij, net als ik, wat zijn ouders van hem wilden, en werken na school en in het weekend ging bijna als vanzelf over in fulltime werken.

Hij trouwde toen hij twintig was en zijn vrouw pas zestien. Ook zij zag het huwelijk als een manier om haar ouderlijk huis te ontvluchten. Zodra ze de middelbare school achter de rug had, werd ze zwanger en kreeg hun eerste zoon, Shawn, en iets meer dan een jaar later Ryan. Ze was zelf nog een kind, en toen Ryan acht maanden was, ging ze ervandoor.

Bernie zat voor het blok, een alleenstaande vader van tweeëntwintig. Het was verschrikkelijk moeilijk voor hem. Tijdens de drie jaar voordat zijn moeder ophield met werken om voor hem op de jongens te passen, heeft hij negentien babysitters versleten. Het siert hem dat hij op die leeftijd zo veel verantwoordelijkheid op zich heeft genomen. Het geeft aan hoe hij in elkaar zit. Zijn ex-vrouw zocht haar kinderen zelden op en ze betaalde geen alimentatie. Wat ze wel deed was hem treiteren, puur uit gemeenheid, door regelmatig de kinderbescherming te bellen en te melden dat hij zijn plicht verzuimde. Als de controleur naar de woonwagen kwam, trof hij die schoon en netjes aan. Het eten stond op en Bernie vouwde de was op terwijl zijn jongens in bad zaten. Bernie was zowel een vader als een moeder voor hen, naar zijn beste vermogen.

Hij geeft toe dat sommige relaties die hij in die tijd aanging meer gericht waren op een moeder voor zijn kinderen krijgen dan een partner voor zichzelf. De uitkomst laat zich raden. Zijn tweede huwelijk was met een vrouw die een paar jaar ouder was dan hij, die hij in de kerk had leren kennen. Ze wilde kinderen van zichzelf en ze deden hun best, maar een zwangerschap bleef uit, en dat moet erg moeilijk voor haar zijn geweest.

Ze belandden in Nashville nadat ze een *Oprah*-show had gezien met de titel 'Vijftig geweldige plaatsen om je kinderen groot te brengen'. Nashville en Phoenix waren de twee plaatsen die haar aantrokken. Bernie wilde niet naar Phoenix, dus verhuisden hij en

zijn vrouw naar Nashville, ongeveer in dezelfde tijd dat Paul sr. en ik dat deden. In wezen hebben we het dus aan Oprah Winfrey te danken dat we elkaar hebben gevonden.

Bernies tweede vrouw vond Nashville echter niet zo geweldig. Toen ze vier jaar samen waren, verliet ze hem, en zat Bernie weer met de jongens alleen.

Ik werkte toentertijd voor mijn ex-man Paul, die een bouwbedrijf had dat gespecialiseerd was in afwerking. Ik hield me bezig met deurknoppen. Ik heb geen flauw idee hoe deurknoppen zich verhielden tot mijn talenten, maar het was een prima baan. Elk gebouw heeft een deur nodig en elke deur een deurknop. Ik stond voor dag en dauw op, deed het werk op de boerderij, haalde de kinderen uit bed, maakte ze klaar voor school, zorgde dat ze de bus haalden, haastte me naar mijn werk, maakte een halve dag vol, snelde naar huis zodat ik thuis was als de bus ze terugbracht, hield toezicht op hun huiswerk, maakte het eten klaar, deed het huishouden en liet me in mijn bed vallen. De volgende ochtend stond ik op en begon ik weer van voren af aan.

Bernie en ik leerden elkaar kennen op het werk, romantisch was anders. We gingen in die tijd allebei met anderen om en hij rookte, iets waar ik in principe op afknapte. Dat gaf ons echter een kans om eerst vrienden te worden, en we werden hechte vrienden. Dit was voor ons allebei iets nieuws in een relatie. Hij praatte over zijn problemen met vriendinnen en de moeilijkheden als alleenstaande ouder, en ik deed hetzelfde. We zagen elkaar elke dag op het werk en hingen 's avonds als onze kinderen in bed lagen uren aan de telefoon.

Na verloop van tijd gingen we allebei geloven in de mogelijkheid van een relatie, al had ik waarschijnlijk meer twijfels dan hij. In de eerste plaats waren daar zijn kinderen. Misschien kwam het doordat ze werden grootgebracht door een alleenstaande vader, maar ik had moeite met bepaalde aspecten van hun gedrag. Bernies jongens waren ouder dan de mijne en ik was bang dat ze onder invloed van

de oudere jongens zouden worden aangespoord tot gedrag dat niet bij hun leeftijd paste.

Maar Bernie wist me uiteindelijk over te halen. Hij stopte met roken om de deal te bezegelen, en op 31 maart 1997 zijn we getrouwd in de baptistenkerk in Franklin die Bernie trouw bezocht. Het was een eenvoudige ceremonie: de vier jongens en een paar vrienden. De kerk verzorgde die avond een maaltijd voor daklozen en we gebruikten ons huwelijksdiner samen met hen. Dat voelde voor ons als juist aan. We hadden geen geld voor een huwelijksreis, dus we gingen na onze maaltijd met de daklozen gewoon naar huis. Wij hadden tenminste een thuis.

Volgens mij ben ik die nacht zwanger geworden. Dat was beslist niet gepland – we hadden onze handen meer dan vol aan onze kinderen en hadden geen van beiden sterk de behoefte om samen een kind te krijgen. Bernie had van de fertiliteitsarts die zijn tweede vrouw en hij hadden geconsulteerd de indruk gekregen dat hij geen kinderen meer kon verwekken. Dat vertelde hij me althans. Nou, dat pakte dus anders uit! Maar we aanvaardden het nieuws als Gods plan, en in de week voor Kerstmis werd William geboren.

De families samenvoegen was niet makkelijk en we hadden ons daar waarschijnlijk beter op moeten voorbereiden. De jongens hadden voordat we trouwden prima met elkaar kunnen opschieten, maar toen mijn zoons en ik onze intrek namen in Bernies kleine woning met drie slaapkamers, bracht dit spanning mee. Steven en Paul waren gewend aan een kamer delen, maar Shawn en Ryan hadden voorheen een eigen kamer gehad. Shawn was zestien en hij had toen ze nog met z'n drieën waren grotendeels de taak op zich genomen om het huishouden te runnen. Achteraf gezien is het begrijpelijk dat hij niet stond te juichen toen een betrekkelijk vreemde vrouw zijn huis binnen kwam en zijn taak overnam, terwijl hij ook nog eens zijn vader en zijn slaapkamer moest delen. Ja, reken maar dat er spanning was. Toen we naar een groter huis verhuisden, had Shawn de hele kelder voor zich alleen, en we deden ons best om el-

kaar niet voor de voeten te lopen. Gelukkig verbeterde onze relatie toen Shawn bij zijn moeder ging wonen, die zich in Atlanta had gevestigd.

Toen verhuisden we weer, naar een kast van een oud huis dat in huureenheden was opgesplitst. Er waren zes appartementen, zes badkamers en zes keukens. Beperkt door onze schamele middelen deden we alles zelf om er weer een eengezinswoning van te maken. Het kostte ons bijna vier jaar bloed zweet en tranen, 's avonds en in het weekend, voordat het huis klaar was. Elk wakend moment is daarin gaan zitten, maar toen het klaar was, was het een droom van een huis.

We wilden echter warmer weer. Paul had elke winter last van bronchitis en we dachten dat een verandering van klimaat misschien zou helpen. Een jaar eerder hadden we tijdens de vakantie door Florida gereden, heen via de ene kust en terug via de andere. De westkust trok ons meer aan: het water van de Golf was warmer, minder diep en rustiger dan de oceaan, wat ons beter leek voor Willie. Hij was pas drie, en de Atlantische Oceaan was erg ruw. We vonden in Fort Myers Beach het soort kleinstedse gemeenschap waar we ons thuis voelden, dus in oktober 2002 zetten we ons huis in Tennessee te koop en verhuisden we naar Florida, de Sunshine State.